

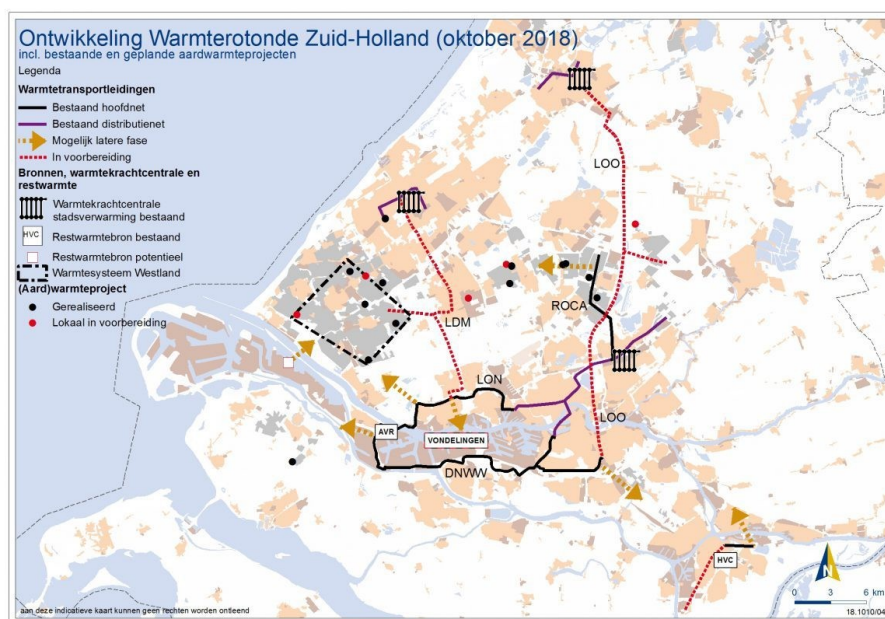
Informatiebrief

Zaaknummer: Z/19/029423
 Documentnummer: 121579\1
 Datum: dinsdag 5 maart 2019/verzonden 11 maart 2019
 Onderwerp: Warmtetransitie; ontwikkelingen Leiding Over Oost
 Bijlage(n): Bijlage 1: Brief van Warmtealliantie Zuid-Holland aan diverse gemeenten
 Bijlage 2: Brief van Holland Rijnland aan Warmtealliantie Zuid-Holland

Geachte Raad,

Met deze brief informeren wij u over de betrokkenheid van de regio Holland Rijnland bij het inventariseren van de warmtebehoefte waarin met de Leiding Over Oost (LOO), die onderdeel uitmaakt van de zgn. warmterotonde, zou kunnen worden voorzien. Voorschoten is hier ook bij betrokken, omdat de gemeente zal moeten aangeven of zij ook warmte wil en kan afnemen. Daarom wordt u als raad geïnformeerd.

Aanleiding is een tweetal brieven van de Warmtealliantie Zuid-Holland (WAZH), een samenwerkingsverband van Havenbedrijf Rotterdam, Warmtebedrijf Rotterdam, Gasunie, Eneco, gemeente Rotterdam en Provincie Zuid-Holland gericht op het realiseren van een hoofdinfrastructuur voor warmte in Zuid-Holland. De brieven zijn niet expliciet gericht aan Voorschoten, maar zijn wel van belang voor de kansen op een CO₂-vrije warmtevoorziening in de gemeente. In de brieven wordt medegedeeld dat dit voorjaar de transportcapaciteit wordt bepaald van de LOO tussen het havengebied Rotterdam en Leiden. Men wil daarom vóór die tijd weten of een gemeente warmte gaat afnemen.

Kaart: het beoogde tracé van de LOO, dat langs de oostzijde van Zoetermeer loopt.

In principe zal de LOO een diameter van 400 mm hebben, maar de mogelijkheid van een ruimer gedimensioneerde leiding, namelijk 500 mm, wordt niet uitgesloten. Dit is belangrijk voor Voorschoten omdat de gemeente bij een grotere diameter meer kans maakt op een aansluiting op de LOO. In de brieven vraagt de WAZH aan gemeenten langs het beoogde tracé van de LOO om te melden welke behoefte in hun gemeente bestaat voor levering van collectieve warmte. Binnen Holland Rijnland zijn de gemeenten Alphen aan den Rijn, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude aangeschreven (zie bijlage 1). Een andere brief (met dezelfde inhoud) richt zich tot andere gemeenten langs het tracé van de LOO. Holland Rijnland heeft de vraag in de brief opgevat als een bredere vraag, namelijk gericht tot de hele regio. Daarom ligt de vraag ook voor Voorschoten voor.

In het kader van het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 werken gemeenten samen met de Omgevingsdienst West-Holland, het Hoogheemraadschap van Rijnland en de provincie Zuid-Holland aan versnelling en opschaling van de regionale energietransitie. Eén van de doelen is een vrijwel CO₂-vrije warmtevoorziening in 2050. De toepassing van restwarmte kan daaraan bijdragen. Als uitvloeisel van het energieakkoord werken regiogemeenten aan een lokale transitievisie warmte, waarin per wijk de meest potentiële CO₂-arme warmtebronnen worden geïnventariseerd en een tijdpad is opgenomen voor het aardgasvrij maken van wijken.

De Stuurgroep Regionale Energietransitie van Holland Rijnland heeft de WAZH per brief geïnformeerd dat:

1. Holland Rijnland onderzoeksbureau Qirion opdracht heeft gegeven te inventariseren voor welke warmtebehoefte de LOO in de regio een oplossing kan bieden;
2. individuele gemeenten eind maart de WAZH op basis van de onderzoeksresultaten zullen informeren over hun behoefte aan restwarmte (zie bijlage 2).

Dit betekent dat Voorschoten zal kunnen zeggen welke wijken aangesloten kunnen worden en dat Voorschoten dit eind maart aan de WAZH laat weten. In de brief van Holland Rijnland wordt verder aangekondigd dat de WAZH zal worden uitgenodigd voor afstemmend overleg met de regio.

Wij hebben in dit stadium nog veel vragen over de LOO. Zo zijn de financiële consequenties en de overige condities voor een aansluiting van één of meer wijken in Voorschoten nog niet helder. De vraag van de WAZH komt ook op een moment dat onze transitievisie warmte nog niet gereed is (planning: derde kwartaal 2020). Tegelijkertijd is dit waarschijnlijk de enige gelegenheid voor de regio om een kans op collectieve restwarmte te benutten. Het onderzoek van Qirion beschrijft de aansluitpotentie van wijken in de regio, waaronder Voorschoten. Wij zullen u nader informeren wanneer de onderzoeksresultaten bekend zijn en overleg met de WAZH heeft plaatsgevonden. Daarbij zullen wij dan ook aangeven wanneer aanvullende besluitvorming van de gemeente wordt gevraagd om kansen te pakken.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

A. R. de Graaf,
gemeentesecretaris

P.J. Bouvy-Koene,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

provincie **HOLLAND**
ZUID

Lid Gedeputeerde Staten

Mr. J.F. (Han) Weber

Contact
070 441 61 96
jf.weber@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum

Ons kenmerk
Warmte regio Holland Rijnland

Uw kenmerk
-

Bijlagen
1

T.a.v. de wethouders
Willem Joosten (gemeente Leiderdorp)
Ruud Bouter (gemeente Zoeterwoude)
Fleur Spijker (gemeente Leiden)
Matthijs Huizing (gemeente Oegstgeest)

Onderwerp
Warmtetransitie en rol regionale warmte

Geachte bestuurders,

Gemeenten in Zuid-Holland hebben stevige ambities op het vlak van het CO₂- en aardgasvrij maken van de warmtevoorziening op hun grondgebied. U staat voor de uitdaging om vorm en inhoud te geven aan deze complexe opgave. Bij het initiëren en stimuleren van energieprojecten en het bepalen welke warmte-infrastructuur waar precies wordt aangelegd, heeft de gemeente de regierol. Samen met bewoners en bedrijven wordt per wijk een plan gemaakt voor de duurzame verwarming van die wijk.

Gemeenten geven daarmee invulling aan het Rijksdoel om in 2030 een CO₂-emissiereductie van minstens 49% te realiseren. Om deze doelstelling te behalen is het verduurzamen van de warmtevoorziening van woningen, gebouwen en tuinbouwkassen van groot belang. Met de noodzaak de winning van Groningengas af te bouwen is de urgentie hiervan verder toegenomen, omdat een groot deel van de warmtevraag op dit moment met Groningengas wordt ingevuld.

1. Collectieve warmte heeft een belangrijke rol in warmtetransitie in Zuid-Holland

In Zuid-Holland is het inzetten van collectieve warmte in veel gebieden een kostenefficiënte optie in vergelijking met andere alternatieven voor aardgas. Dat komt onder meer door de kenmerken van de gebouwde omgeving (veel dichtbebouwd, stedelijk gebied), de beschikbaarheid van hernieuwbare warmtebronnen en restwarmte en de aanwezigheid van warmtenetten in een aantal steden. Collectieve warmte is in Zuid-Holland een oplossing met veel potentie voor het realiseren van een nagenoeg CO₂-vrije energievoorziening en een grote reductie in het gebruik van laagcalorisch Groningengas. In de invulling van gemeenten van de warmtetransitie zal collectieve warmte daarom naar verwachting een belangrijke rol spelen.

2. Lokale en regionale warmte vullen elkaar aan

Onder meer in de regionale energiestrategieën zal in kaart worden gebracht welke warmtebronnen beschikbaar zijn. Dat zullen lokale bronnen zijn en daarnaast speelt in Zuid-Holland ook (regionale) havenwarmte een belangrijke rol. Het voorziene regionale warmtetransportnet maakt mogelijk dat restwarmtebronnen uit de haven¹ worden ingezet voor de warmtetransitie. Die bronnen zijn binnen afzienbare tijd beschikbaar, wat de omslag van (bestaande) bebouwing naar een duurzamere

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

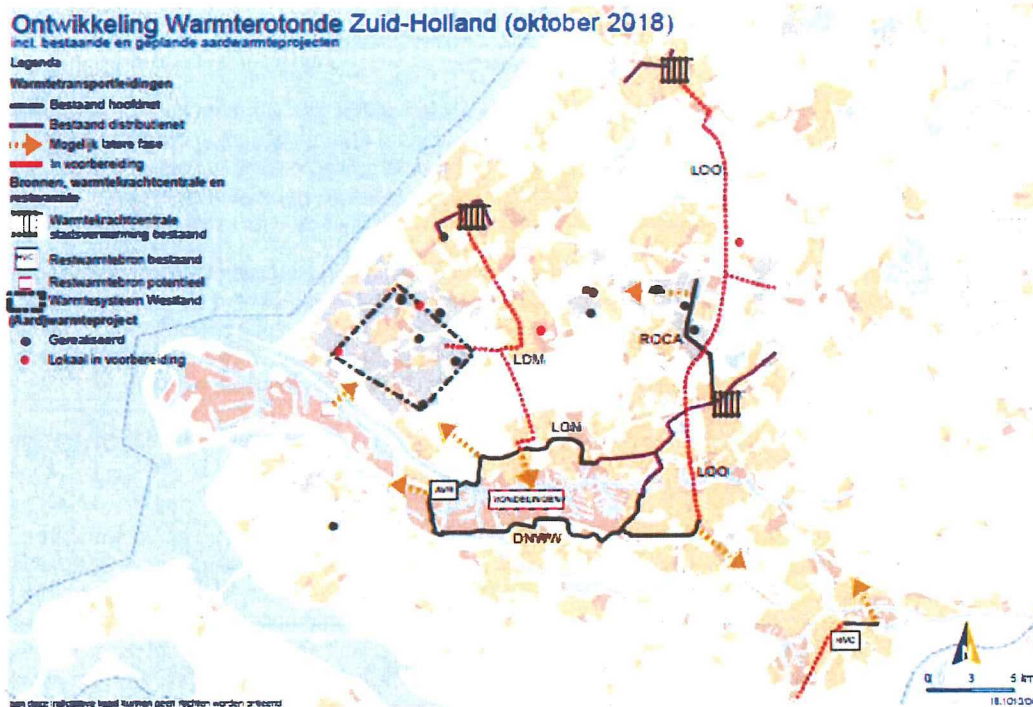

¹ Kolenwarmte heeft in de plannen van de Warmtealliantie geen plaats. Met de verduurzaming van de haven zullen bovendien ook de bronnen uit de industrie in de toekomst veranderen; van nu nog voornamelijk restwarmte uit industrie, naar schonere biobased en circulaire industrie.

warmtevoorziening op relatief korte termijn mogelijk maakt. Dat (bestaande) bebouwing van warmteinfrastructuur gebruik gaat maken, betekent daarnaast voor andere (lokale, duurzame) bronnen dat er zekerheid ontstaat over warmteafzet. De voorziene warmteinfrastructuur is daarmee een aanjager van lokale duurzame bronontwikkeling. Daarnaast vervult het beoogde regionale warmtetransportnet de benodigde leveringszekerheid.

3. De Warmtealliantie werkt aan een regionaal warmtetransportnet

De Warmtealliantie bestaat uit de Provincie Zuid-Holland, Gasunie en het Havenbedrijf Rotterdam (samenwerkend in een Joint Venture, hierna te noemen "de JV"), Eneco, gemeente Rotterdam en Warmtebedrijf Rotterdam (WbR). De maatschappelijke doelen van betaalbare, betrouwbare en duurzame warmte en de reductie van het gebruik van laagcalorisch gas lopen parallel aan de doelen en ambities van de Warmtealliantie-partners en van het rijk. In dat kader is van belang dat Eneco en WbR reeds eigen warmteprojecten in ontwikkeling hebben: de Leiding door het Midden van Eneco en Leiding over Oost van WbR. De WA-partners constateren dat de potentie van collectieve warmte in Zuid-Holland als kostenefficiënt alternatief voor aardgas verder kan worden benut, door deze autonome projecten door te ontwikkelen als onderdeel van een groter geheel. De Warmtealliantiepartijen werken in fasen aan het regionale warmtetransportnet. De eerste fase ziet er als volgt uit:

4. De komende jaren krijgt de warmtetransitie concreter vorm

In het kader van de gesprekken over een Klimaatakkoord hebben onder meer de regionale energiestrategieën (2019), transitievisies warmte (2021) en daarop volgend uitvoeringsplannen een belangrijke rol. In dat kader beslissen gemeenten onder meer welke wijken als eerste aan bod komen, welke energieinfrastructuur nodig is en welke partijen betrokken zijn bij de uitvoering. Hoewel gemeenten beogen een en ander voortvarend op te pakken, is de verwachting dat het complexe proces om tot aanwijzing van warmtegebieden te komen, in het algemeen een langere doorlooptijd zal hebben.

5. Stappen vandaag zijn nodig om er straks klaar voor te zijn

Veel beslissingen die nodig zijn om tot verwezenlijking van de warmtetransitie te komen, moeten nog worden genomen. Om dat te bereiken, zijn verschillende analyses en studies nodig. Tegelijk is het niet nodig of wenselijk om met het opstarten van projecten te wachten, totdat alles duidelijk is. Gezien de gunstige omstandigheden in Zuid-Holland en de bijdrage en het belang van regionale warmteinfrastructuur, kan nu al worden vastgesteld dat die infrastructuur straks een waardevolle rol kan spelen.

Die vaststelling is zeer van belang. De Warmtealliantiepartijen zijn namelijk met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK), het Warmteparticipatiefonds en InvestNL in gesprek over inzet van het financieel overheidsinstrumentarium ter ondersteuning van de beoogde regionale warmteinfrastructuur. In dat kader is belangrijk dat de partners in de Warmtealliantie streven naar de realisatie van een open transportnet met onafhankelijk netbeheer, dat dus openstaat voor verschillende bronnen en waarvan verschillende marktpartijen gebruik zullen kunnen maken. Een beslissing van over het overheidsinstrumentarium is op relatief korte termijn nodig, om de infrastructuur over een paar jaar in gebruik te kunnen nemen. Bij hun afwegingen is het voor die partijen belangrijk om een zo goed mogelijk onderbouwde inschatting te kunnen maken van de toegevoegde waarde van het regionale warmtetransportnet. Tegelijk realiseren de Warmtealliantiepartners en EZK, WPF en InvestNL zich dat het voor gemeenten, gebouweigenaren, bedrijven en bewoners op dit moment nog niet mogelijk is om exact aan te geven wat hun behoeften zijn als het om het regionale warmtetransportnet gaat. In deze fase is het voor de Warmtealliantiepartners en het Rijk belangrijk dat, stapje voor stapje, steeds duidelijker wordt op welke manier gemeenten voorzien dat het regionale warmtetransportnet kan bijdragen aan de invulling van de warmtetransitie in hun grondgebied.

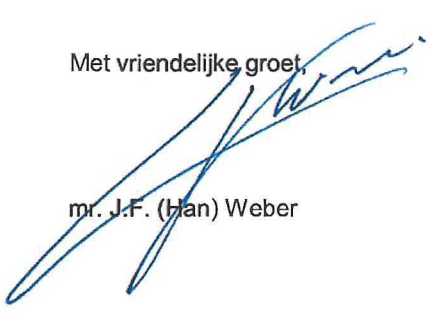
6. Waarom nu deze vraag?

In het overleg met EZK wordt o.a. gesproken over het volloopprijsico; hierbij wordt ook meegenomen een mogelijkheid om de Leiding over Oost (deels) groter aan te leggen (diameter 500mm i.p.v. 400mm, wat 40% meer transportcapaciteit mogelijk maakt). Idealiter wordt dit (deels) al gecommitteerd door concrete projecten/mogelijkheden. In het eerste kwartaal van 2019 zal voor Leiding over Oost de aanbesteding gehouden worden en zal als resultaat daarvan een investeringsbesluit en een besluit genomen moeten worden of de leiding in zijn geheel 400mm blijft dan wel of deze (deels) vergroot wordt.

7. Verzoek aan u

De Warmtealliantie verzoekt u om aan te geven welk behoefte er in de gemeente is voor collectieve warmte, om zo een goed beeld te kunnen krijgen waar het regionale transportnet een rol zou kunnen spelen, zie hiervoor de bijlage. Graag ontvangen wij deze komende weken retour bij voorkeur voor 8 februari 2019. Aanvullend gaan wij graag met u verder in gesprek om te komen tot het verder concretiseren van deze in kaart gebrachte warmtevraag en zullen hiervoor met uw gemeente contact gaan opnemen.

Met vriendelijke groet,

mr. J.F. (Han) Weber

Bijlage:
Inventarisatie warmtevraag gemeente

Bijlage Inventarisatie Warmtevraag gemeenten

Welke situatie is op uw gemeente van toepassing? Gemeente

Stappen in het proces

- 5 Er is een contract met leverancier voor levering van (regionale)warmte.
- 4 Er zijn Letters of Intent met een warmteleverancier of er is een concessie in voorbereiding.
- 3 Er vinden gesprekken plaats met bewoners, woningbouwcorporaties en warmtecorporatie over het benutten van regionale warmte voor een specifieke wijk/buurt. Er is een warmtetransitieplan in voorbereiding.
- 2 Er zijn warmtewijken aangewezen of gemeente is er mee bezig. De gemeenteraad heeft een warmte(transitie)visie of vergelijkbaar beleid vastgesteld.
- 1 Na onderzoek blijkt dat er kansen zijn voor collectieve warmte. Gemeente werkt beleid uit m.b.t. warmtetransitie.
- 0 Er zijn mogelijkheden voor inzet van collectieve warmte; er is nader onderzoek nodig, het onderzoek is gestart.

Stap	Inventarisatie warmtevraag	Wijk	Lokale bronnen mogelijk?welke?
5	Contract met voor MW PJ Besparing meegenomen?		
4	Intentie afgesloten met /Concessie in voorbereiding voor MW PJ Besparing meegenomen?		
3	Potentiele collectieve warmtevraag is MW PJ Besparing meegenomen?		
2	Potentiele collectieve warmtevraag is MW PJ Besparing meegenomen?		
1	Kansen voor warmte. Globale indicatie MW PJ Besparing meegenomen?		
0	Onderzoek vindt plaats.		

Op naar Neutraal
Energieakkoord
Holland Rijnland

Warmtealliantie Zuid-Holland
t.a.v. mr. J.F. Weber

Datum: 22 januari 2019
Kenmerk: UIT-19-17842
Email: jververs@hollandrijnland.nl

Onderwerp: Holland Rijnland en het regionaal warmtetransportnet

Geachte Heer Weber,

In uw brief van 12 december 2018 vraagt u de bestuurders van BO Oostland om inzicht in de behoefte aan restwarmte uit de Leiding over Oost kenbaar te maken aan de Warmtealliantie. Op 17 januari heeft u een gelijksoortig verzoek gedaan aan de gemeenten Leiderdorp, Zoeterwoude, Leiden en Oegstgeest. We hebben dit verzoek als bredere oproep geïnterpreteerd en geven u met deze brief meer informatie over de vraag naar restwarmte in Holland Rijnland.

In 2017 hebben we onze ambities en doelstellingen vastgelegd in het Energieakkoord Holland Rijnland. In dit akkoord onderschrijven we de kansen die een warmteleiding vanuit Rijnmond biedt voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving. In de uitvoering van het akkoord wordt duidelijk hoe groot en complex de opgave is om meer duurzame elektriciteit op te wekken in de regio. Dit versterkt de wens om ook nadrukkelijk naar technieken te kijken die met minder elektriciteitsgebruik gepaard gaan dan bijvoorbeeld warmtepompen. Hoge temperatuur restwarmte is daarbij een zeer interessante optie.

Samen met verschillende partijen, zoals Liander en woningcorporaties, hebben we in 2018 gewerkt aan lokale warmtetransitieplannen. Hiervoor zijn door bureau CE Delft analyses uitgevoerd over de toekomstige duurzame warmtetechniek per buurt. Per techniek is gekeken naar de maatschappelijke kosten. Verwarming met hoge temperatuur restwarmte, zoals geleverd kan worden door de Leiding over Oost, is voor veel buurten een geschikt alternatief. Hoge temperatuur restwarmte is in 130 van de 275 buurten de techniek met de laagste maatschappelijke kosten of maximaal 10% duurder dan de goedkoopste techniek. De warmtevraag in deze 130 buurten staat volgens de eerste ruwe berekeningen gelijk aan ruim 350.000 woningequivalenten. Deze warmtevraag zijn we nu verder aan het onderzoeken. Leiden had in 2018 al een vastgestelde warmtevisie en is daarom niet meegenomen in dit onderzoek. Uitvoering van de Warmtevisie van Leiden levert mogelijk 500TJ extra warmtevraag op. Aangezien Leiden al een bestaand warmtenet heeft en daar ook al concrete plannen zijn voor uitbreiding is de potentiële vraag een optelsom van Leiden en de 130 buurten.

Om de potentiële vraag naar hoge temperatuur restwarmte te koppelen aan het aanbod van Leiding over Oost hebben we bureau Qirion opdracht gegeven voor vervolgonderzoek. Zij hebben de opdracht gekregen om in het eerste kwartaal van 2019 uit te zoeken welke buurten die geschikt zijn voor hoge temperatuur restwarmte, verbonden kunnen worden aan de Leiding over Oost. Zaken als kosten, warmtevraag, ruimtebeslag en fasering in de tijd (volloopsценario) worden daar nadrukkelijk bij betrokken.

Bij uw brief heeft u een inventarisatieformulier gevoegd over de warmtevraag per gemeente. U vraagt om daarin aan te geven hoe ver de gemeente is met beleid, concessies of contracten rond de warmtevraag. Wij werken er nu aan om per gemeente duidelijkheid te hebben over de door u genoemde punten. Dit betreft in ieder geval:

- Potentiële collectieve (hoge temperatuur) warmtevraag in MW en/of PJ;
- Globale inschatting van potentiële buurten en het jaar waarin ze aangesloten kunnen worden;
- Overzicht met de wijze waarop lokale hoge temperatuur bronnen betrokken zijn in de inschattingen.

Draagvlak voor warmtenetten is cruciaal voor een succesvol project. De komende jaren staan gemeenten aan de lat om samen met bewoners en bedrijven warmtetransitieplannen en wijkplannen te ontwikkelen. In het

Op naar Neutraal
Energieakkoord
Holland Rijnland

voorliggende proces is onvoldoende tijd om op een geschikte wijze af te stemmen met alle betrokkenen. Dat zal in een later stadium alsnog plaatsvinden.

Wij werken eraan om uiterlijk eind maart een reactie te sturen over de behoefte aan hoge temperatuur restwarmte in onze regio. Deze brieven zullen naar verwachting verstuurd worden door de colleges van de individuele gemeenten met een buurt die aangesloten kan worden op warmte uit de Leiding over Oost. Hierbij zal de definitieve vraag naar restwarmte uiteraard afhangen van verschillende zaken zoals het participatieproces in de gemeente en de wijken, dat nog gevoerd moet worden in het kader van de warmtetransitieplannen, en de uiteindelijke beprijzing van de geleverde warmte inclusief vastrecht.

We zien uit naar het verdere proces en gaan de komende periode hierover graag met u in gesprek. Vanuit het Bestuurlijk Overleg Warmte Holland Rijnland nodigen we u binnenkort uit voor een afstemmend overleg. Hierbij zullen we ingaan op de wijze waarop de benodigde kennisontwikkeling en bestuurlijke besluitvorming zich zo goed mogelijk verhoudt tot de fasering van financiering, aanbesteding en realisatie en alle onderwerpen die hiermee samenhangen.

Met vriendelijke groet,

Namens de 13 gemeenten van Holland Rijnland, het Hoogheemraadschap van Rijnland en de Omgevingsdienst West-Holland,

Liesbeth Spies,
Voorzitter Stuurgroep en Portefeuillehouder Economie en Energie Holland Rijnland